

Bestuursrapportage 2026

Inhoudsopgave

Bestuursrapportage 2026	1
Inhoudsopgave	4
Inleiding	5
1. Financiële voortgang programma's	7
2. Kredietrapportage.....	23
3. Bijstellingen reserves	25
4. Bijlagen.....	29

Inleiding

Leeswijzer

Voor u ligt de Bestuursrapportage 2026. De bestuursrapportage is onderdeel van de planning- en control cyclus en is een tussentijds verantwoordings- en bijsturingsinstrument voor de uitvoering van de Programmabegroting 2026. De raad heeft de kaders voor de bestuursrapportage vastgesteld in de financiële verordening.

U wordt geïnformeerd over de (verwachte) afwijkingen uit het begrotingsjaar 2026 met peildatum 1 juni 2026:

1. Financiële en beleidsmatige voortgang van de programma's;
2. Belangrijkste afwijkingen van de investeringskredieten;
3. Bijstelling van de reserves.

De financiële consequenties van de bestuursrapportage zijn opgenomen in een begrotingswijziging als opgenomen in hoofdstuk 1. In de bestuursrapportage worden bedragen getoond in duizendtallen. Hierbij kunnen kleine afrondingsverschillen ontstaan.

De Bestuursrapportage 2026 bevat alleen budgetbijstellingen voor 2026. De eventueel hieruit voortvloeiende meerjarige of structurele effecten worden verwerkt in de Programmabegroting 2027-2030.

Samenvatting

Begroting en begroting na wijzingen

In de primaire begroting voor 2026 werd uitgegaan van een negatief exploitatiesaldo van € 1.163.000. Doordat per saldo € 977.000 uit de reserves werd onttrokken gaf de oorspronkelijke begroting een negatief saldo van € 187.000. Dit negatieve saldo is in de tabel onder hoofdstuk 1.1 'Samenvatting financieel' in de kolom Begroting 2026 primair * onttrokken aan de Algemene Reserve, waardoor het begrotingssaldo nihil is.

Diverse raadsbesluiten, tussen het vaststellen van de Programmabegroting 2026 en de Bestuursrapportage 2026 die nu voorligt, verlaagden het saldo van baten en lasten met € 555.000 negatief. Ook zijn administratieve correcties in de begroting aangebracht. Deze hebben geen effect op het begrotingssaldo, maar bevatten wel verschuivingen tussen programma's. De grootste verschillen worden veroorzaakt door budgetten en reserves die door het gemeentelijke administratiesysteem ten onrechte aan een verkeerd programma werden toegerekend. Dit werd inzichtelijk bij de Jaarrekening 2025 en wordt nu hersteld.

De bijstelling van de Bestuursrapportage 2026 laat een voordeel zien van € 672.000. Aan de reserves wordt per saldo € 403.000 meer toegevoegd dan dat er wordt onttrokken. Gezamenlijk zorgt de bestuursrapportage daarmee voor een positief resultaat van € 269.000.

Omschrijving	Bedrag
Saldo van baten en lasten	€ 672.000
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen reserves	- € 403.000
Resultaat Bestuursrapportage	€ 269.000

Het actuele begrotingssaldo na alle wijzigingen, inclusief de Bestuursrapportage 2026, wordt € 285.000 negatief.

Investeringskredieten

Eerder vastgestelde investeringskredieten kunnen om een bijstelling vragen. Ook kunnen nieuwe investeringskredieten worden voorgesteld. In deze bestuursrapportage wordt voorgesteld de investeringskredieten per saldo met €99.000 te verlagen, waaronder:

- Vervallen van het investeringskrediet voor een cloudoplossing door gewijzigde wetgeving;

- Verlaging en andere inrichting van het investeringskrediet voor werkmaterieel van de buitendienst;
- Verhoging van het investeringskrediet voor De Expeditie door prijsindexatie van het oorspronkelijke krediet;

De bijstellingen van de investeringskredieten zijn te lezen in hoofdstuk 2 'Kredietrapportage'.

Bijstellingen reserves

De Programmabegroting 2026 bevat het verloopoverzicht van de reserves. Enkele bijstellingen van de begroting hebben ook invloed op de reserves. In hoofdstuk 3 'Bijstellingen reserves' tonen we het actuele verloopoverzicht, inclusief alle tussentijdse bijstellingen. De grootste bijstellingen zijn:

- Een toevoeging van € 1.167.000 aan de reserve Klimaatmiddelen vanuit de decentralisatie-uitkering van het gemeentefonds, omdat de uitgaven in 2026 nog gedekt kunnen worden door de specifieke uitkering CDOKE (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid);
- Een onttrekking van € 1.101.720 aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein als dekking voor de extra lasten van Wmo nieuw in deze bestuursrapportage.

Voortgang ombuigingen

In de Programmabegrotingen 2026 zijn ombuigingen doorgevoerd. In de bijlagen leest u de actuele status van de ombuigingen.

1. Financiële voortgang programma's

1.1 Samenvatting financieel

In de volgende tabel is te zien wat er is gewijzigd ten opzichte van de in november 2025 vastgestelde Programmabegroting 2026. Zowel de in de tussentijd genomen raadsbesluiten als de bijstellingen in deze bestuursrapportage zijn weergegeven op programmaniveau. Ook is er een kolom met administratieve correcties. Dit betreffen administratieve omhangingen van kostenplaatsen en reserves zodat deze in het nieuwe financiële pakket in het juiste programma vallen.

Positieve getallen betekenen een voordeel, negatieve getallen zijn een nadeel.

Bijstelling door raadsbesluiten

De kolom met bijstellingen naar aanleiding van raadsbesluiten bevat de volgende begrotingswijzigingen:

2026-003	Raadsbesluit 25int02693 - Financiële correctie n.a.v. SPUK-wijzigingen Sociaal Domein - 18-12-2025
2026-006	Raadsbesluit 25int02072 - Beheerplan kunstwerken in de openbare ruimte - 3-2-2026
2026-007	Raadsbesluit 25int02733 - Begrotingswijziging 2026 EK veldrijden - 09-03-2026
2026-008	Raadsbesluit 25int02857 - Suppletieregeling - 09-03-2026
2026-009	Raadsbesluit 25int02446 - Implementatie HR pakket - 05-03-2026
2026-010	Raadsbesluit 26int00415 - Verordening leerlingenvervoer gemeente Montferland - 30-04-2026
2026-011	Raadsbesluit 26int00367 - Investeringsruimte kinderopvang van Puck&Co in MFA Hart - 04-06-2026
2026-012	Raadsbesluit 26int00524 - Starterslening SvN 2026 - 04-06-2026

Administratieve correcties

Na het vaststellen van de Programmabegroting 2026 zijn administratieve correcties in de begroting aangebracht. Deze hebben geen effect op het begrotingssaldo, maar bevatten wel verschuivingen tussen programma's. De grootste verschillen worden veroorzaakt door budgetten en reserves die door het gemeentelijke administratiesysteem ten onrechte aan een verkeerd programma werden toegerekend. Dit werd inzichtelijk bij de Jaarrekening 2025 en wordt nu hersteld.

Bijstelling Bestuursrapportage 2026

Deze kolom betreft het totale saldo van de bestuursrapportage over de diverse programma's. Hierin is te zien dat het totale saldo € 672.000 positief is en er per saldo € 403.000 meer

toegevoegd wordt aan de reserves dan onttrokken. Er resteert een positief saldo van € 269.000. Deze kolom dient tevens als de begrotingswijziging van dit de Bestuursrapportage 2026.

Begroting 2026 na wijziging

Hoewel het primaire begrotingssaldo een nadeel van € 187.000 euro gaf, is er na de wijzigingen door diverse raadsbesluiten én de Bestuursrapportage 2026 een nadeel ontstaan van € 285.000. Dit betekent dat het jaar 2026 een voorlopig resultaat geeft van € 285.000 negatief. Dit saldo is voornamelijk ontstaan door de bijstellingen vanuit diverse raadsbesluiten.

Tabel begrotingswijziging

(Bedragen * € 1.000)	Begroting 2026 primair			Begroting 2026 primair *			Bijstelling door raadsbesluiten			Administratieve correcties			Bijstelling Bestuursrapportage			Begroting 2026 na wijziging		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Omschrijving programma																		
1.0 Samenleving en bestuur	8.850	-1.271	7.579	8.850	-1.271	7.579	74	0	74	-323	0	-323	398	-207	191	8.999	-1.478	7.521
2.0 Ruimte	26.502	-12.439	14.063	26.502	-12.439	14.063	2.134	-331	1.803	-185	23	-162	7.386	-9.377	-1.991	35.837	-22.124	13.713
3.0 Sociaal	71.680	-14.421	57.259	71.680	-14.421	57.259	1.423	54	1.477	0	0	0	2.334	-777	1.557	75.437	-15.145	60.292
Sub-totaal programma's	107.032	-28.131	78.901	107.032	-28.131	78.901	3.631	-277	3.354	-508	23	-485	10.118	-10.361	-243	120.273	-38.747	81.526
40 Algemene dekkingsmiddelen	3.214	-98.229	-95.015	3.214	-98.229	-95.015	0	-1.455	-1.455	-2.111	2.111	0	2.045	-2.703	-658	3.148	-100.276	-97.128
50 Overhead en ondersteuning	17.846	-570	17.276	17.846	-570	17.276	912	0	912	508	-23	485	229	0	229	19.495	-593	18.902
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal overig	21.060	-98.799	-77.739	21.060	-98.799	-77.739	912	-1.455	-543	-1.603	2.088	485	2.274	-2.703	-429	22.643	-100.869	-78.226
Saldo van lasten en baten	128.092	-126.930	1.162	128.092	-126.930	1.162	4.543	-1.732	2.811	-2.111	2.111	0	12.392	-13.064	-672	142.916	-139.616	3.300
Mutaties reserves																		
1.0 Samenleving en bestuur	2.408	175	2.583	2.408	175	2.583	0	-639	-639	-2.408	-265	-2.673	0	-321	-321	0	-1.050	-1.050
2.0 Ruimte	22	-626	-604	22	-626	-604	21	-451	-430	35	-155	-120	1.198	311	1.509	1.276	-921	355
3.0 Sociaal	1.308	-3.066	-1.758	1.308	-3.066	-1.758	0	-1.048	-1.048	2.373	420	2.793	-691	-281	-972	2.990	-3.975	-985
40 Algemene dekkingsmiddelen	0	-500	-500	0	-687	-687	0	-264	-264	0	0	0	0	187	187	0	-764	-764
50 Overhead en ondersteuning	0	-696	-696	0	-696	-696	125	0	125	0	0	0	0	0	0	125	-696	-571
Sub-totaal mutaties reserves	3.738	-4.713	-975	3.738	-4.900	-1.162	146	-2.402	-2.256	0	0	0	507	-104	403	4.391	-7.406	-3.015
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	-555	0	-555	0	0	0	269	0	269	-285	0	-285

(Bedragen * € 1.000)	Begroting 2026 primair			Begroting 2026 primair *			Bijstelling door raadsbesluiten			Administratieve correcties			Bijstelling Bestuursrapportage			Begroting 2026 na wijziging		
Resultaat	131.83	-131.64	187	131.83	-131.83	0	4.13	-4.13	0	-2.11	2.11	0	13.16	-13.16	0	147.02	-147.02	0
	0	3		0	0		4	4		1	1		8	8		2	2	

* inclusief de verwerking van het negatieve begrotingssaldo

1.2 Toelichting afwijkingen > € 50k

De bijstellingen groter dan € 50.000 worden hieronder weergegeven en toegelicht. Voor de verduidelijking wordt er aangegeven of de mutatie een voordeel (V), Nadeel (N) of budgetneutraal (BN) is.

Daarnaast is te zien of mutaties incidenteel (I), meerjarig incidenteel (M) of structurele (S) effecten hebben. De verwerking van meerjarige of structurele effecten worden voorgesteld bij de begroting 2027-2030.

Toelichting (bedragen x € 1.000)	V/N/BN	Lasten	Baten	Totaal	I/M/S
Programma 1. Samenleving en bestuur					
Meer paspoorten dan begroot verkocht voor de paspoortpiek tot circa 2028	V	-	-200	-200	M
Gemeentelijk budget RegioDeal vanuit de Algemene Reserve. Totale budget is €364.000 waarvan €43.000 wordt ingezet in programma 3.	BN	321	-321	-	I
Overige mutaties kleiner dan € 50.000	V	77	-7	70	I/S
Totaal programma 1. Samenleving en bestuur		398	-528	-130	

Programma 2. Ruimte					
Geplande inzet van de wooncoach is niet doorgegaan.	V	-260	-	-260	I
Verandering in het programmamanagement voor Visie 's-Heerenberg Oost levert een voordeel op voor 2026. In de kadernota 2027-2030 zijn de bijstellingen in het budget voor 2027 en verder verwerkt.	V	-75	-	-75	I
Op basis van de gesprekken met de accountant bij de Jaarrekening 2025 voeren we een verandering door in de werkwijze voor de inschatting van de baten en lasten van de grondexploitaties. Eerder werd de inschatting later gemaakt. Dit doen we nu een aantal jaren vooruit. Het saldo is nihil, doordat verrekening met de balans plaatsvindt.	BN	8.928	-8.928	-	S
Bijstelling op basis van de herijking rioolheffing.	BN	-914	914	-	S
Voordeel door het toerekenen van interne uren aan investeringen	V	-	-445	-445	I

Toelichting (bedragen x € 1.000)	V/N/BN	Lasten	Baten	Totaal	I/M/S
Hogere legesinkomsten voor het verlenen van vergunningen door toename aantal woningbouwlocaties (programma 2). Hier tegenover staat een verhoging van het inhuurbudget met hetzelfde bedrag (programma overhead). Per saldo verloopt dit budgetneutraal.	V	-	-100	-100	I
Suppletie-uitkering bommenregeling. Deze wordt ontvangen via het gemeentefonds. Verwezen kan worden naar het voordeel op de algemene uitkering gemeentefonds onder de Algemene Dekkingsmiddelen. De al geraamde inkomst op de grondexploitatie komt te vervallen.	N	-	310	310	I
We ontvangen € 157.000 extra vanuit de specifieke uitkering CDOKE (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid), waar ook lasten tegenover staan. In 2026 kunnen de uitgaven worden gedekt door het restant van de specifieke uitkering. Daarom wordt voorgesteld om de middelen uit de decentralisatie-uitkering gemeentefonds (€ 1.167.000) toe te voegen aan de reserve klimaatmiddelen.	BN	157	-157	-	I
We ontvangen € 379.000 extra vanuit de specifieke uitkering Nationaal Isolatieprogramma. Met ditzelfde bedrag worden de lasten verhoogd.	BN	379	-379	-	I
<i>Administratieve correcties</i>	V	161	-180	-19	I
<i>Overige mutaties kleiner dan € 50.000</i>	N	207	-101	106	I/S
Totaal programma 2. Ruimte		8.583	-9.066	-483	

Programma 3. Sociaal					
Bijstelling naar aanleiding van de Afrekening 2025 gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL).	N		110	110	S
Bijstelling Brede Specifieke uitkering (H30): loon- en prijsindexatie en extra middelen voor het Aanvullend zorg en welzijnsakkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO). Met ditzelfde bedrag worden de lasten verhoogd.	BN	71	-71	-	S
Lokale plannen Veerkrachtig Ouder Worden met als dekking Integraal zorgakkoord (IZA) vanuit centrumgemeente Doetinchem.	BN	68	-68	-	I
Bijstelling uitgaven COA opvanglocaties. De lasten mogen één op één worden gedeclareerd bij het Rijk.	BN	215	-215	-	I
Geschatte inhuurkosten projectleider opvang asielzoekers met als dekking de reserve Oekraïne.	BN	110	-110	-	I
Betreft de Regiodeal. Onderwerp Noabercirkels. De gemeentelijke bijdrage wordt onttrokken aan de Algemene Reserve. Daarnaast ontvangen we een subsidie van Regio Achterhoek.	N	66	-66	-	I
Bijstellingen budgetsubsidies. In de Kadernota 2026 is bepaald dat budgetsubsidies 2026 met maximaal 1,9% mogen worden geïndexeerd ten opzichte van 2025. Met deze bijstelling wordt daaraan voldaan. Daarnaast bestaat de bijstelling uit een administratieve correctie, enkele subsidies die een structureel karakter krijgen en het vervallen van alternatieve dekking, zoals een specifieke uitkering.	N	303		303	S
Uitstel MULTIsignaal Verwijsindex. In de Kadernota 2026 opgenomen als ombuiging Categorie A.	N	7		7	I
Bijstelling budget rolstoelvoorzieningen op basis van de prognose voor 2026.	V	-100		-100	S
Bijstelling Wmo Individuele Overeenkomsten begeleiding op basis van de realisatie 2025.	N	577		577	S
Bijstelling Hulp bij het Huishouden Zorg in Natura op basis van de prognose voor 2026.	N	459		459	S
Hulp bij het Huishouden infrastructuur, licenties en opstart- en inrichtingskosten Krachtig Ouder Worden.	N	65		65	I
Bijstelling BUIG-budget 2026 op basis van prognose voor 2026.	N	578	-515	63	S

Toelichting (bedragen x € 1.000)	V/N/BN	Lasten	Baten	Totaal	I/M/S
Bijstelling budget Inburgering 2026 op basis van voorlopig budget Inburgering 2026 en definitief budget 2025.	BN	-109	109	-	I
Voorgesteld wordt om de lasten Wmo nieuw in de Bestuursrapportage 2026 te dekken uit de bestemmingsreserve Sociaal Domein	V		-1.102	-1.102	I
Voor 2026 was een onttrekking aan de reserve Kunstgrasvelden begroot. De uitgaven gaan niet in 2026 plaatsvinden, waardoor zowel de lasten als de onttrekking uit de reserve worden verlaagd.	BN	-400	400	-	I
Volgens onze Financiële Verordening 2025 schrijven wij investeringen lineair af. De omzetting van een aantal investeringen van annuïtaire naar lineaire afschrijving zort voor een nadeel van € 97.000.	N	97		97	I
Reservering meicirculaire 2026 voor taakmutaties sociaal domein	N	271		271	I
Compensatie niet beoogde kosten jeugdzorg onttrokken aan reserve Sociaal Domein	V		-130	-130	I
<i>Administratieve correcties</i>	V	-842	601	-241	I/S
<i>Overige mutaties kleiner dan € 50.000</i>	N	207	-	207	I/S
<i>Per 1 januari 2026 is een groot deel van de jeugdhulp overgegaan op nieuwe overeenkomsten. Daarmee is de financieringssysteem gewijzigd van bevoorschotting naar declareren na levering van zorg. Op dit moment is het aannemelijk dat aanbieders achterlopen met declareren, waardoor de beschikbare informatie onvoldoende volledig en betrouwbaar is om een gedegen bijstelling van de budgetten te kunnen doen in de Bestuursrapportage 2026.</i>					
Totaal programma 3. Sociaal		1.643	-1.057	586	

Algemene dekkingsmiddelen					
Bij de Programmabegroting 2026-2029 is het nadelige begrotingssaldo onttrokken aan de Algemene Reserve. Ingaande 2026 willen we de resultaatontwikkeling transparanter en overzichtelijker presenteren. Dit doen we door het saldo uit de primaire begroting en de prognoses uit de tussentijdse rapportages niet meer direct te verrekenen met de Algemene reserve	N		186	186	I
Stijging van de Algemene Uitkering op basis van de meicirculaire 2026. Voor een gedeelte was een stelpost opgenomen, wat ook zorgt voor een bijstelling van de lasten.	V	2.051	-2.666	-615	I
<i>Overige mutaties kleiner dan € 50.000</i>	V	-5	-37	-42	I/S
<i>Extra verblijfsbelasting Lago Lago á € 7.000 wordt structureel verwerkt bij de eindejaarsrapportage 2026.</i>					
Totaal Algemene dekkingsmiddelen		2.046	-2.517	-471	

Overhead en ondersteuning	
----------------------------------	--

Toelichting (bedragen x € 1.000)	V/N/BN	Lasten	Baten	Totaal	I/M/S
De arbeidsmarktkrapte blijft ook in 2027 en 2028 een uitdaging. Daarom zijn investeringen nodig in het aantrekken van nieuwe medewerkers én in het behouden van de mensen die al bij ons werken. Dat is belangrijk om vacatures te kunnen invullen, kennis in huis te houden en de continuïteit van onze dienstverlening te waarborgen. De afgelopen jaren is hier al stevig op ingezet, onder andere met een arbeidsmarktcommunicatieplan, een werkgeversmerk, het concept Podium voor Talent en Jong Montferland en een SPP. Ook in de komende jaren is die inzet nodig. We moeten zichtbaar en aantrekkelijk zijn voor nieuwe medewerkers, maar ook een goede werkgever zijn voor de collega's die al bij ons werken. Dat vraagt om aandacht voor zichtbaarheid, onboarding, ontwikkeling, vitaliteit en goed werkgeverschap. Mede door de inspanningen is het budget dit jaar niet geheel nodig gebleken. De vacatures zijn op een reguliere wijze ingevuld wat extra (verwachte) kosten niet nodig heeft gemaakt.	V	-55		-55	I
Extra licenties en nieuwe software door uitbreiding van personeel en fractievolgers	N	130		130	S
Hogere legesinkomsten voor het verlenen van vergunningen door toename aantal woningbouwlocaties (programma 2). Hier tegenover staat een verhoging van het inhuurbudget met hetzelfde bedrag (programma overhead). Per saldo verloopt dit budgetneutraal.	N	100		100	I
Overige mutaties kleiner dan € 50.000	N	53		53	I/S
Totaal Overhead en ondersteuning		228	-	228	
Sub-totaal incl. mutaties reserves		12.898	-13.168	-270	

1.3 Voortgang uitvoering beleid

In de Programmabegroting 2026 zijn beleidsdoelen opgesteld. Dat gebeurt door middel van twee W-vragen:

- De eerst W-vraag (Wat willen we bereiken?);
- De tweede W-vraag (Wat gaan we ervoor doen?).

In totaal zijn 80 tweede W-vragen benoemd bij de diverse programmadoelen. Hieronder staan de tweede W-vragen met daarbij de status op uitvoering en/of geld. De status is met kleuren aangegeven. Verklaring van de kleuren:

- Groen: actiepunt is afgerond en er worden geen wijzigingen meer verwacht;
- Oranje: actiepunt is lopende en wordt later afgerond;
- Rood: actiepunt wijkt af.

Voortgang 2e W-vraag	Uitvoering	Geld
2.1 Samenleving en bestuur		
Burgerzaken		

Voortgang 2e W-vraag	Uitvoering	Geld
Contact en samenleving		
De participatievormen regelmatig afstemmen op de behoefte/wensen van de samenleving en het bestuur Als gemeente gebruiken we veel verschillende vormen van participatie. Hierin wisselen we af tussen online, hybride en fysieke participatie met inwoners. Van vragenlijsten tot informatiebijeenkomsten. We evalueren jaarlijks hoe inwoners de participatie vanuit de gemeente ervaren.		
De samenwerking en communicatie met wijk- en dorpsraden versterken De wijk-, dorps- en plattelandsraad hebben een sterke positie binnen Montferland, mede door het 'Bijlage Participatiekader: richtlijn samenwerking wijk-, dorps- en plattelandsraad'. De adviseurs inwonersbetrokkenheid hebben maandelijks contact met alle verschillende raden. Daarnaast is er een jaarlijkse gezamenlijke bijeenkomst met alle wijk- en dorpsraden en wordt het oprichten van nieuwe wijk- en dorpsraden door de gemeente gestimuleerd.		
De twee adviseurs op het gebied van inwonersbetrokkenheid duidelijker positioneren en actiever inzetten in de samenleving van Montferland In 2027 zullen al deze contactmomenten blijven bestaan. Daarnaast zijn we van plan om het Rondje Montferland weer te gaan doen waar we laagdrempelig met alle inwoners van Montferland in gesprek willen gaan over wat er voor hun leeft en speelt. Hiervoor gaan we langs alle kernen om dicht bij de inwoner te geraken.		
Een fonds oprichten om leefbaarheidsinitiatieven te stimuleren of ondersteunen Sinds 1 april 2026 is de 'subsidieregeling inwonersinitiatieven gemeente Montferland 2026' actief. Hier kunnen inwoners op persoonlijke titel financiële ondersteuning aanvragen voor hun initiatief.		
In gesprek blijven met bestuur en samenleving over participatie(mogelijkheden) Er zijn veel gesprekken met zowel de raad, het college van B&W, inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties over het bereiken en betrekken van inwoners. Ook is besproken met inwoners of bepaalde participatievormen voldoende aanspreken of hoe dit anders kan. Dit is iets dat blijvend gebeurt.		
Participatie toepassen bij alle projecten, plannen en beleid De adviseurs inwonersbetrokkenheid ondersteunen inhoudelijk specialisten bij uiteenlopende projecten en plannen, zodat inwoners goed kunnen meedoen en meepraten. Inwonersbetrokkenheid blijft een zeer belangrijk onderdeel van het werk. De adviseurs zijn bij veel projecten tijdig aangehaakt en we blijven continu kijken hoe we hun inzet en betrokkenheid verder kunnen optimaliseren.		
Participatieverordening opstellen en uitvoeren De participatieverordening wordt momenteel opgesteld en zal door het college worden besproken na de zomervakantie. Daarna zal deze ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.		
Actualiseren van het communicatiebeleid In 2026 wordt het communicatiebeleidsplan aangeboden aan het nieuwe college		
De communicatiemiddelen nog meer uitbreiden met spraakberichten en video		

Voortgang 2e W-vraag		Uitvoering	Geld
Dit is een doorlopend proces. Bij alle communicatie uitingen wordt de afweging gemaakt of er een spraak-video communicatiemiddel uitgebracht moet worden.			
De gemeente actiever profileren op basis van de kernwaarden uit de dienstverleningsvisie en daarbij een juiste mix van communicatiemiddelen inzetten			
In 2026 wordt er een nieuwe dienstverleningsvisie aangeboden.			
Inzetten van nieuwe technologieën.			
Dit is een doorlopend proces aangezien er continu nieuwe technologieën zijn die in te zetten zijn. Met name door de ontwikkeling van AI zijn er veel mogelijkheden			
Bestuur			
Openbare orde en veiligheid			
Bestuurlijk optreden tegen ondermijnende criminaliteit			
Ondermijnende criminaliteit is complexe problematiek, waarbij bestuurlijke instrumenten ingezet kunnen worden. Deze problematiek vraagt om een meervoudige aanpak. Met beperkte middelen en menskracht die beschikbaar zijn, zetten wij ons maximaal in om deze problematiek aan te pakken.			
Bewustwording vergroten door in te zetten op preventie en voorlichting			
In 2026 participeren wij ook in de aanpak voor een Veilig buitengebied Montferland en Veilig winkelgebied Didam, waarin bewustwording een thema is. We streven ernaar om in november wederom een rondgang met netwerkpartners in het buitengebied te houden, waarin bewustwording en meldingsbereidheid centraal staan.			
Inzichtelijk maken van uitvoeringskosten van het beleidskader huisvesting arbeidsmigranten			
De uitvoeringskosten zijn inzichtelijk gemaakt als tijdelijke personele kosten bij handhaving voor de jaren 2024/2025/2026. De externe inhuur van een handhavingsjurist is ten laste van het budget gebracht, zodat lopende casussen intern kunnen worden opgepakt.			
Samenwerken met ketenpartners voor signalering en integrale controles.			
Tot 1 juni 2026 hebben we 27 meldingen via Meld Misdaad Anoniem en 34 meldingen via ons Meldpunt verdachte situaties ontvangen. Hiervan zijn de meldingen die samen hangen met ondermijnende criminaliteit in de Ondermijningstafel Montferland besproken.			
2.2 Ruimte			
Ruimtelijke ordening			
Wonen en bouwen			
We brengen de gemeentelijke woningbouwplannen tot ontwikkeling en sturen op voortgang;			
Voor de (gemeentelijke) uitbreidingslocaties Didam-Oost, Kilder en Stokkum is gestart met het bouwrijp maken. De uitgifte van de grote kavels heeft plaatsgevonden. In de tweede helft 2026 volgt de uitgifte van de overige kavels en start de verkoop van de woningen die worden ontwikkeld door Reuvers Bouw. Aan de Els worden in het najaar 30 concept woningen opgeleverd. Er loopt een beroepsprocedure bij de Raad van State voor de omgevingsplannen van de Lakermaat in Lengel en uitbreiding Beek. Voor de uitbreidingslocaties van de tweede tranche (Braamt, Didam Noordoost, Loil en Nieuw-Dijk) worden momenteel omgevingsplannen opgesteld.			

Voortgang 2e W-vraag		Uitvoering	Geld
We faciliteren de bouw van gemiddeld 225 woningen per jaar, waarvan 66% betaalbaar. Van deze betaalbare woningen zijn 30% sociale huurwoningen en 10% sociale koopwoningen; Zie 'We brengen de gemeentelijke woningbouwlocaties tot ontwikkeling'. We stelden het Vereveningsfonds Sociale Huurwoningen gemeente Montferland 2026 vast, zodat ook particuliere ontwikkelaars bijdragen aan de realisatie van sociale huurwoningen.			
We faciliteren de bouw van voldoende woningen voor ouderen en aandachtsgroepen en starten met de realisatie van acties uit het uitvoeringsprogramma 'Visie Wonen, Welzijn en Zorg Montferland 2024-2030' Naast de al geplande levensloopbestendige woningen realiseren we op de uitbreidingslocaties van de eerste tranche extra levensloopbestendige woningen door het omzetten van het woningbouwprogramma op enkele CPO locaties waarvoor weinig belangstelling was. In de plannen voor de uitbreidingslocaties van de tweede tranche (Braamt, Didam-Noordoost, Loil en Nieuw-Dijk) realiseren we tenminste 30% levensloopbestendige woningen. Op verschillende andere locaties werken we mee aan de ontwikkeling van zorgvastgoed bestemd voor specifieke aandachtsgroepen.			
We implementeren de WVRV en vertalen de woonvisie in een gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma en stellen in regionaal verband een urgentieverordening op; In regionaal verband stellen we urgentieverordening die naar verwachting eind 2026 in besluitvorming gaat. Het opstellen van het Volkshuisvestingsprogramma start in het najaar 2026. We verwachten beide onderdelen af te ronden binnen de wettelijk gestelde termijn.			
We onderzoeken de mogelijkheden om de slaagkansen van starters op de woningmarkt te verbeteren en de doorstroming van oudere inwoners naar een passende woning te stimuleren; In 2026 organiseren we voor de uitgifte van onze nieuwbouw op de uitbreidingslocaties in Didam-Oost, Kilder en Stokkum een lokale woonmiddag. In 2026 stelde de gemeenteraad een extra budget van € 2,1 miljoen ter beschikking om te kunnen voldoen aan het stijgend aantal aanvragen en de te verwachten piek, als gevolg van de start van de verkoop van starterswoningen op onze gemeentelijke uitbreidingslocaties.			
We verstrekken startersleningen Eind 2025 en begin 2026 steeg het aantal aangevraagde startersleningen fors en was er geen budget meer beschikbaar. In het najaar start de verkoop van de nieuwbouwwoningen op onze gemeentelijke uitbreidingslocaties en vroegen we de raad daarom om extra budget ter beschikking te stellen.			
We werken de visie 's-Heerenberg Oost en Lengel uit in concrete (woningbouw)plannen voor 'De Bongerd' en het 'Drieheuvelenpark'. Wij zijn gestart met de voorbereidingen van het gelijkvloers maken van het kruispunt Oude Doetinchemseweg en Drieheuvelenweg. Het woningbouwprogramma wordt verder geconcretiseerd. Met Plavei zijn we in overleg over de invulling van het woningbouwprogramma op de eerste ontwikkellocatie. Voor de ontwikkeling van locatie De Bongerd zijn we in gesprek met eigenaren en de Lidl en streven we naar het sluiten van een intentieovereenkomst.			
We zijn bezig met de realisatie van alternatieve woonvormen, bijvoorbeeld voor de locatie van de voormalig VVL-velden in Lengel; Plavei is verantwoordelijk voor de realisatie van meergeneratiehof het LengerHof (VVL-velden). Er zijn genoeg geïnteresseerde huurders en kopers gevonden. In 2027 start de bouw van de woningen. Binnen de uitbreidingslocaties van de tweede tranche onderzoeken we in meerdere kernen de mogelijkheden om een collectieve woonvorm te realiseren.			
Duurzaamheid			

Voortgang 2e W-vraag		Uitvoering	Geld
Aanpak energiearmoede: onder andere door de tijdelijke isolatiesubsidieregeling te promoten			
Aanpak Energiearmoede loopt door tot en met 2027. Dit is niet in 2026 afgerond. Voor 2026-2027 is een nieuw actieplan opgesteld, inclusief nieuwe isolatiesubsidieregeling voor deze doelgroep.			
Regionale aanpak voor de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma (energiebesparing)			
Uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma loopt nog door tot en met 2028.			
Uitvoering warmtetransitie: we werken aan aardgasvrije woningen en energiebesparing;			
Hier is de gemeente de komende 24 jaar nog wel mee bezig. Het wordt niet dit jaar afgerond. De overgang naar aardgasvrij is ingewikkeld en kost veel tijd, inzet en middelen. Met het huidige tempo (in combinatie met de huidige belemmeringen) wordt het doel om in 2050 aardgasvrij te zijn, niet behaald. Wel worden (ter voorbereiding op aardgasvrij) goede stappen gezet in energiebesparing in gebouwen met behulp van alle beschikbare rijksmiddelen.			
Uitvoeringskader Energieneutraal Montferland 2024-2027 uitvoeren en projectagenda jaarlijks vaststellen;			
Uitvoeringskader 2024-2027, monitoringsverslag 2025 en Projectagenda 2026 zijn vastgesteld.			
We houden overzicht op provinciale en landelijke subsidieregelingen die we kunnen inzetten;			
Er wordt in ruime mate gebruik gemaakt van subsidieregelingen van de Rijksoverheid en Provincie.			
Wijkaanpak: energie besparen op wijk- en buurniveau.			
Het project is opgestart in Q4 2024 en wordt in Q3 2026 afgerond. Er hebben energiebespaaracties plaatsgevonden in Zeddam, Beek, Stokkum, 's-Heerenberg Oost, Didam De Ziep en Azewijn.			
Cultureel erfgoed			
Afval, riolering en milieubeheer			
Opstellen van het zwerfvuilbeleid voor een schone openbare ruimte en het verminderen van illegale afvaldumping;			
Er is een start gemaakt met het programma zwerfafval. Besluitvorming door college wordt verwacht in 2027.			
Uitwerken en uitvoeren van het vastgestelde afval- en grondstoffenbeleid;			
In 2025 en 2026 is prioriteit gegeven aan intensiveren van de communicatie en het, in overleg met de RDL, optimaliseren van de (gang van zaken op) de aanbestedingen. Een advies met betrekking tot de nog denkbare maatregelen en aanvullend een uitvoeringsprogramma wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het college in 2027.			
Voorlichting, promotie en extra communicatie rondom afvalscheiding;			
Onze website is een belangrijke informatiebron voor inwoners wanneer het gaat om afval scheiden en afvalinzameling binnen de gemeente. Onze website is up-to-date, we hebben de afvalwijzer in de Montferland-app verbeterd. Aandacht voor afval scheiden doen we o.a. door vaker aan te sluiten bij landelijke campagnes op onze gebruikelijke media kanalen.			

Voortgang 2e W-vraag		Uitvoering	Geld
We monitoren en optimaliseren de aanbiedstations.			
Op basis van de door RDL gerapporteerde resultaten over ingezamelde grondstoffen, kosten en opbrengsten beoordeelt de gemeente of de uitvoering op koers ligt. Zo nodig stuurt zij bij op de doelstellingen.			
Groen			
Bij elke ruimtelijke ontwikkeling zetten we in op klimaatadaptatie en versterking biodiversiteit door dit vroegtijdig in het proces mee te nemen en te toetsen aan het afwegingskader woningbouw;			
Het afwegingskader is dit voorjaar vastgesteld door het college. We geven daar nu sinds 1 april 2026 uitvoering aan in de vorm van een pilot. Het afwegingskader (inhoud en werkwijze) zal periodiek worden geëvalueerd.			
Stimuleren van landschap en biodiversiteit door aanleg van landschapselementen en het gebruik van inheemse soorten;			
Wordt waar mogelijk toegepast. Tot nu toe hebben 11 particulieren gebruik gemaakt van subsidie voor aanleg en 24 deelnemers hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om voor hun erf een biodiversiteitsplan op te stellen.			
Uitvoeren motie '2000 extra bomen (en struiken)';			
In 2025 zijn ruim 300 bomen geplant. In 2026 zijn (tot nu toe) ca 700 bomen aangeplant.			
Uitvoeren van de gebiedsgerichte vervangingsopgave openbaar groen en bomen volgens het groenbeleidsplan;			
Groenvervangingsplan 2024 (/2025) is uitgevoerd in voorjaar 2025. Groenvervangingsplan 2025 (/2026) is in winter 2026 uitgevoerd.			
Vergroenen van tuinen stimuleren met de subsidieregeling Water en Groen en de inzet van tuinrangers.			
De subsidieregeling Water & Groen 2026 t/m midden juni.			
Verkeer en vervoer Economie			
Economische visie herijken;			
In 2025 is gestart met de herijking van de economische visie. In eerste aanleg wordt een economisch beeld geschetst van de gemeente. Vervolgens wordt in afstemming met de nieuwe raad in 2026 koers bepaald.			
Ondernemers (verenigingen) actief ondersteunen en de samenwerking versterken;			
Er vindt structureel, ad hoc en op verzoek overleg plaats tussen ondernemers, ondernemersverenigingen en de gemeente. De gemeente adviseert en ondersteunt ondernemers hierbij op pro-actieve wijze.			
Opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak voor de revitalisering (opknappen) van bedrijventerreinen;			
In overleg met de wethouder is afgesproken dit onderwerp na de verkiezingen in 2026 op te pakken. Wel is gestart met de herijking van de economische visie, waarin revitalisering als thema wordt meegenomen.			

Voortgang 2e W-vraag		Uitvoering	Geld
Regelmatig bedrijfscontacten onderhouden vanuit bestuur en ambtelijke organisatie			
Er vinden structureel (maandelijks) bedrijfsbezoeken plaats met het college. Daarnaast bezoekt de bedrijfscontactfunctionaris frequent ondernemers (op verzoek en proactief).			
Structureel overleg voeren met partners zoals provincie, regio en ondernemers (verenigingen) over werkgelegenheid. De focus ligt op MKB;			
Het gaat hier om een doorlopend proces. Er vinden met regelmaat overleggen plaats met beschreven partners.			
Uitbreiden bedrijventerrein 's-Heerenberg.			
In 2025 is in afstemming met de gemeenteraad een stedenbouwkundigplan vastgesteld met ruimtelijke kaders. Daarnaast is een ontwikkelstrategie vastgesteld. In lijn met de afstemming is een ontwerp omgevingsplan ter inzage gelegd. Deze zal idealiter in 2026 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden			
Revitaliseren bestaande bedrijventerreinen door onderzoeken subsidiemogelijkheden, overleg met partners en opstellen van een plan van aanpak;			
In de economische visie zal worden ingegaan op het proces hoe we concreet komen tot het opknappen van bedrijventerreinen en welke stakeholders hierbij betrokken moeten worden. In 2025 is gestart met het herijken van deze economische visie. Aandacht zal uitgaan naar beschikbare subsidies.			
Verduurzamen van bedrijventerreinen opnemen als mogelijk een project in het nieuwe Uitvoeringsprogramma en de bijbehorende projectagenda Montferland energieneutraal 2024-2027.			
In de economische visie zal worden ingegaan op het proces hoe we concreet komen tot het opknappen van bedrijventerreinen en welke stakeholders hierbij betrokken moeten worden. In 2025 is gestart met het herijken van deze economische visie. Aandacht zal uitgaan naar beschikbare subsidies.			
2.3 Sociaal Toerisme Jeugd			
Algemene maatschappelijke voorzieningen behouden en waar mogelijk uitbreiden;			
De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd om de beweging naar voren te maken. Momenteel kijken we samen met het Sociaal Team Jeugd en Welcom welke collectieve inzet er verder door Welcom opgepakt kan worden.			
Extra activiteiten uitvoeren vanuit Hervormingsagenda Sociaal Domein;			
Vanuit de hervormingsagenda zijn enkele ontwikkelingen te noemen. Ten eerste stuurt de hervormingsagenda aan op meer inzet vanuit de algemene voorzieningen. Ten tweede wordt er verder ingezet op eigen hulpverlening en stevige lokale teams. Hierbij nemen de verantwoordelijkheden voor het Sociaal Team jeugd verder toe. Ten derde blijft er een groep met complexe problematiek waar dit niet voldoende voor is. Hiervoor wordt binnen de huidige inkoop nieuwe aanbod gecreëerd. Aan de hand van de genomen maatregelen blijkt pas aan het einde van het boekjaar of de maatregelen financieel succesvol zijn.			
Overlastgevende jeugd aanpakken via straathoekwerk en inzet van extra jongerenwerkers.			
We blijven investeren op jongerenwerk op school. Dit wordt door alle betrokkenen (onderwijs, gemeente, jongeren zelf en hun ouders) als waardevol ervaren.			

Voortgang 2e W-vraag	Uitvoering	Geld
Onderwijs		
Actief onderwijsachterstandenbeleid op onze peuterspeelzalen en de OAB-basisscholen De uitvoering, in afstemming met (voor)scholen en partners, loopt op schema. Dit wordt periodiek via het reguliere Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB)-overleg afgestemd. Het bereik van peuters in Montferland is stabiel en deelname aan de peuteropvang en vve programma ligt boven het landelijk gemiddelde.		
Inzetten van VoorleesExpres, Boekstartcoach op het consultatiebureau en "Voor jou en je kind" om ouders te stimuleren samen te lezen met hun kind(eren); De activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van samen lezen door ouders en kinderen, worden uitgevoerd overeenkomstig de afspraken met de betrokken uitvoerende partijen. De Voorlees- en DoorleesExpress, Video Home Training Light en de BoekStartcoach worden structureel ingezet op die momenten en locaties waar dit nodig is.		
Jaarlijks organiseren van de zomerschool. De Zomerschool (6–16 jaar) en de Zomerspelen (2–4 jaar) zijn momenteel in voorbereiding. Hierbij zijn alle scholen, inclusief de taalscholen, en alle kinderopvangorganisaties betrokken. Daarnaast zijn de uitnodigingen verzonden naar alle opvanglocaties en naar Welcom. Naar verwachting zullen circa 80 kinderen deelnemen aan de activiteiten van de Zomerschool en 30 tot 40 peuters aan de Zomerspelen.		
Sport / cultuur		
Activiteiten uitvoeren vanuit de Beweeg- en Gezondheidsnota en het lokaal sportakkoord; De nota loopt tot en met 2030. Activiteiten zijn in uitvoering.		
Bestaande sportprojecten voortzetten en doorontwikkelen in de kernen; Verschillende projecten zijn voortgezet en doorontwikkeld. Zoals actief ouder worden, wandelinitiatieven en naschools sport- en beweegaanbod bij alle scholen.		
Een pumptrackbaan op een vaste locatie realiseren voor jeugdigen van 4-13 jaar; Actiepunt wordt niet in 2026 afgerond in verband met het vinden van een geschikte locatie. Financiële middelen zijn opgenomen de Beweeg- en Gezondheidsnota.		
Inzetten op preventie: bewegen en sport stimuleren een gezonde leefstijl. Programma's die hieraan bijdragen worden uitgevoerd. Zoals Cool 2B Fit, Gecombineerde Leefstijlinterventies, Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst (JOGG), naschools beweeg- en sportprogramma in alle kernen.		
Volksgezondheid		
Preventie-activiteiten doorontwikkelen binnen (sport)verenigingen; In voorbereiding op het stimuleren van een sociaal veilig sportklimaat binnen verenigingen.		
Uitbreiden van de NIX-18-campagne; Het preventie- en handavingsplan alcohol is in ontwikkeling. Hierbinnen is de doelgroep tot 18 jaar.		

Voortgang 2e W-vraag		Uitvoering	Geld
We gaan door met het voorlichtingsbeleid vanuit de GGD op alle basis- en middelbare scholen.			
Tot op heden worden de activiteiten die Montferland inkoopt uitgevoerd. Besloten is om in 2026 niet te bezuinigen op de GGD.			
Maatschappelijke ondersteuning			
Activiteiten van Welcom breed voortzetten in actieve samenwerking met ketenpartners, gericht op cultureel en creatief activeren van 65-plussers;			
Actiepunt is lopend en succesvol. Maakt onderdeel uit van het reguliere jaarplan van Welcom.			
Beschikbaarheid van dagactiviteiten, dagopvang en inloopactiviteiten voor ouderen vergroten;			
De dagactiviteiten en inloopmogelijkheden bij Welcom zijn uitgebreid, inspelend op ontwikkelingen in de maatschappij. Er is nu inloop gericht op ontmoeten en verbinden en op samenredzaamheid. bij Welcom; dit zijn de Omslaggroepen. Daarnaast zijn er groepen Samen is Leuker gestart, deze richten zich meer op activering en samenredzaamheid.			
Laagdrempelige opvang bieden aan ouderen met (beginnende) cognitieve problematiek, ook ter ontlasting van mantelzorgers;			
Dit loopt op schema. Anne-Wil (respijtzorg) en Welcom (Breincafe, dementiecafe) bieden hierin mogelijkheden.			
Mantelzorgondersteuning en respijtzorg actief voortzetten, met extra aandacht voor mentale gezondheid;			
Bewustwording (jonge) mantelzorgers door gerichte campagnes (Welcom). Campagne ter versterking van netwerk mantelzorgers.			
Welzijns- en zorgactiviteiten beter vindbaar en zichtbaar maken via website, lokale media, bijeenkomsten en regionaal het mentale gezondheidsnetwerk en platform ontwikkelen.			
Diverse campagnes gericht op bewustwording; onder andere Bijeenkomsten Praat Vandaag over Morgen; film Mag ik je Kussen; Welzijn op Recept (verwijzen door naar welzijns- en zorgactiviteiten). Intensievere en structurele samenwerking met huisartsenpraktijken.			
Werk en inkomen			
Coachen en bemiddelen van de verschillende doelgroepen met inzet van re-integratievoorzieningen en opleidingen;			
Wij faciliteren maatwerktrajecten waarbij coaching en bemiddeling worden ingezet om verschillende doelgroepen duurzaam richting arbeid te begeleiden.			
Handhaving en fraudepreventie toepassen om misbruik te voorkomen;			
Wij zetten in op effectieve handhaving en gerichte fraudepreventie om misbruik van voorzieningen te voorkomen. Door controles, voorlichting en vroegsignalering waarborgen wij een rechtmatige en doelmatige inzet van middelen.			
Implementeren van het uitvoeringsplan re-integratie 2024, waarbij verbinding wordt gelegd met sport-, jeugdbeleid en Wmo-beleid;			
Wij werken met het uitvoeringsplan re-integratie 2026, voortbouwend op de ingezette lijn uit 2024, met een integrale aanpak en sterke verbinding met sport, jeugd en Wmo. Hierbij leggen we binnen het Sociaal Domein de focus op integraal werken, waardoor de verschillende vakgebieden met elkaar verbonden worden.			
Jobcoaching en loonkostensubsidie inzetten voor duurzame arbeidsparticipatie van inwoners met een arbeidsbeperking;			

Voortgang 2e W-vraag		Uitvoering	Geld
Wij zetten jobcoaching en loonkostensubsidie gericht in om duurzame arbeidsparticipatie van inwoners met een arbeidsbeperking te bevorderen. Hiermee ondersteunen wij zowel de ontwikkeling van de inwoner als een inclusieve en toegankelijke arbeidsmarkt voor werkgevers.			
Strikte poortwachtersrol: alleen inwoners die recht hebben op een uitkering ontvangen deze. Andere worden naar werk begeleid.			
We zijn op dit onderdeel inhoudelijk en financieel in control.			
Minimabeleid en schuldhulpverlening			
Nieuwkomers			
Aanbieden van passende taallessen			
Wij bieden passende taallessen aan.			
Brede intake, leefbaarheidstoets en persoonlijke Plan Integratie en Participatie (PIP) opstellen;			
Binnen de gestelde termijnen voeren wij deze wettelijke taak uit .			
Financiële coaching en ondersteuning bieden;			
Als wettelijke taak bieden wij financiële coaching en ondersteuning aan nieuwkomers.			
Lokaal participatieaanbod faciliteren;			
Wij bieden een passend en toegankelijk lokaal participatieaanbod voor diverse doelgroepen waaronder inburgeraars. Hiermee stimuleren wij actieve deelname aan de samenleving en versterken wij de zelfredzaamheid van inwoners.			
Maatschappelijke begeleiding verzorgen;			
Voortvloeiend uit de Wet Inburgering zorgen wij voor passende maatschappelijke begeleiding die inwoners ondersteunt bij participatie , zelfredzaamheid en integratie. Dit doen wij door integrale ondersteuning te bieden en verbinding te leggen met relevante voorzieningen en netwerken.			
Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) aanbieden;			
Inhoudelijk en financieel verloopt het geheel conform de gemaakte afspraken met Sosy-training.			
Participatieverklaringstraject (PVT) uitvoeren;			
Inhoudelijk en financieel verloopt het geheel conform de gemaakte afspraken met Welcom.			
Uitvoeren van het beleidskader Veranderopgave Inburgering.			
Inhoudelijk en financieel verloopt geheel volgens planning.			

2. Kredietrapportage

2.1 Kredietrapportage

In onderstaande kredietrapportage is te zien welke kredieten op basis van nieuwe inzichten in 2026 dienen te worden bijgesteld. Bijstellingen van minimaal € 50.000 lichten we toe.

Kredieten 2026 (Bedragen*€ 1.000)	Bestaand krediet	Af-/Bijraming 2026	Krediet na wijziging 2026	Toelichting
Document/recordmanagementsysteem '26	75	-75	0	1)
Vervanging iPads	36	-11	25	
Verkeersveiligheid Nevelhorst	62	-30	32	
Overname leasebussen, vervanging bedrijfsbussen en aanschaf extra bussen en aanhangwagens BOR	550	-550	0	2)
Overname leasebussen 2026	0	124	124	2)
Aanschaf Peugeot Experts V-78-KDV en V-76-KRP en aanhangwagens 2026	0	86	86	2)
Aanschaf 3 Iveco Daily 2026	0	270	270	2)
Integraal Huisvestingsplan 2025-2041: De Expeditie	1.645	74	1.719	3)
Computerapparatuur raad/college 2026	35	13	48	
Totale bijstelling 2026	2.403	-99	2.304	

2.2 Toelichting

1) Document/recordmanagementsysteem '26

De investering voor een cloud oplossing mag niet langer geactiveerd worden volgens de voorschriften van de BBV. Het krediet kan daarom vervallen.

2) Overname leasebussen, vervanging bedrijfsbussen en aanschaf extra bussen en aanhangwagens BOR

In de Programmabegroting 2026 is een investeringskrediet van € 550.000 beschikbaar gesteld met een afschrijvingstermijn van 10 jaar. Inmiddels is bekend dat dit bedrag anders besteed wordt, waardoor we voorstellen de investering op te delen in drie nieuwe investeringskredieten:

- Een investering van € 124.000 voor de overname van acht leasebussen met een afschrijvingstermijn van 5 jaar;
- Een investering van € 86.000 voor de aanschaf van twee nieuwe bussen en aanhangers met een afschrijvingstermijn van 10 jaar;
- Een investering van € 270.000 voor de vervanging van twee Iveco Daily en één Mercedes Sprinter met een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

De totale nieuwe investering wordt daarmee € 480.000 in plaats van de eerder beschikbaar gestelde € 550.000.

3) Integraal Huisvestingsplan 2025-2041: De Expeditie

Het oorspronkelijk beschikbaar gestelde investeringskrediet is geïndexeerd met 4,5% op basis van de BDB-index, zoals bepaald in het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

3. Bijstellingen reserves

3.1 Bijstellingen reserves Bestuursrapportage 2026

De Programmabegroting 2026 bevat het verloopoverzicht van de reserves. Enkele bijstellingen van de begroting hebben ook invloed op de reserves. In onderstaand overzicht tonen we het actuele verloopoverzicht, inclusief de bijstellingen.

Mutaties jaarrekening 2025

Doordat in 2025 andere bedragen zijn toegevoegd of onttrokken aan de reserves dan eerder was ingeschat, kunnen de saldi van de reserves per 1 januari 2026 anders zijn dan in de Programmabegroting 2026 was weergegeven. Deze wijzigingen staan in de kolom 'Mutaties jaarrekening 2025'.

Bijstellingen Bestuursrapportage 2026

De wijzigingen in de reserves welke voortvloeien uit de bestuursrapportage zijn onder de tabel toegelicht.

* Inclusief mutaties Bestuursrapportage 2026

Mutaties reserves 2026 (Bedragen * € 1.000)	Saldo 1-1-2026 Primaire begroting	Mutaties jaarrekening 2025	Saldo 1-1-2026 na jaarrekening 2025	Onttrekkingen 2026 *	Toevoegingen 2026 *	Saldo 31-12-2026 na wijzigingen	Toelichting
Algemene reserves							
Algemene Reserve	10.969	6.630	17.599	-3.335		14.264	1)
Verkoop aandelen NUON	14.312	0	14.312			14.312	
Grondexploitatie	2.000	63	2.063	-34	34	2.063	
Totaal Algemene reserves	27.281	6.693	33.974	-3.369	34	30.639	
Bestemmingsreserves							
<i>Bestedingsfunctie</i>							
Saldo rekening van baten en lasten	0	0	0	-1.205		-1.205	
Resultaatbestemming	0	1.529	1.529	-1.529		0	2)
Klimaatmiddelen	261	153	414		1.219	1.633	3)
<i>Dekkingsreserve kapitaallasten</i>							
Onderwijshuisvesting	7.061	-671	6.390	-1.555	2.373	7.208	
Kap.lasten Sportcompl. Montferland (SCM)	150	124	274	-127	5	152	
Centrumplan Didam	858	28	886	-50	22	858	
Reserve (zwem)sportvoorziening Didam	1.680	-40	1.640		41	1.681	
Kap.lasten Steak'm Didam	588	25	613	-25		588	
<i>Egalisatiefunctie</i>							

Mutaties reserves 2026 <i>(Bedragen * € 1.000)</i>	Saldo 1-1-2026 Primaire begroting	Mutaties jaarrekening 2025	Saldo 1-1-2026 na jaarrekening 2025	Onttrekkingen 2026 *	Toevoegingen 2026 *	Saldo 31-12-2026 na wijzigingen	Toelichting
Kwaliteitsimpuls gem.organisatie	769	-4	765			765	
Decentralisaties sociaal domein	4.363	-594	3.769	-1.734	571	2.606	4)
Onderhoud riolering en rioolrenovaties	0	0	0	0		0	5)
Kunstgrasvelden	0	400	400	0		400	6)
Speellocaties	81	-57	24			24	
Openbaar groen	260	40	300	-20		280	
Reserve Oekraïne	566	905	1.471	-206		1.265	7)
Degeneratiekosten	52	-52	0			0	
Reserve ziektewet WGA	0	125	125		125	250	
Totaal bestemmingsreserves	16.689	1.911	18.600	-6.451	4.356	16.505	
Eindtotaal	43.970	8.604	52.574	-9.820	4.390	47.144	

1) Algemene Reserve

In deze bestuursrapportage zijn een aantal bijstellingen gedaan aan de Algemene Reserve:

- In de Programmabegroting 2025 is € 364.000 aan gemeentelijk budget beschikbaar gesteld voor projecten die mede gefinancierd kunnen worden vanuit de Regiodeal. In 2025 is nog geen gebruik gemaakt van het gemeentelijk budget. Het totale gemeentelijke budget is daarom opnieuw beschikbaar in 2026 en wordt onttrokken aan de Algemene Reserve.
- Bij de Programmabegroting 2026-2029 is het nadelige begrotingssaldo onttrokken aan de Algemene Reserve. Door een wijziging van de werkwijze, onder andere door het werken met een nieuw administratiesysteem, wordt deze onttrekking aan de Algemene Reserve ongedaan gemaakt.

2) Resultaatbestemming

Op de reserve Resultaatbestemming was ten onrechte een negatieve onttrekking van € 180.000 begroot. Dit is gecorrigeerd.

3) Klimaatmiddelen

Er wordt voorgesteld om de decentralisatie-uitkering van het gemeentefonds (€1.167.000) toe te voegen aan de reserve Klimaatmiddelen, omdat de uitgaven in 2026 nog gedekt kunnen worden door de specifieke uitkering CDOKE (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid). Daarnaast worden vanuit de meicirculaire 2026 middelen voor aanvullende ondersteuning lokale energiehulp toegevoegd aan de reserve (€31.000).

4) Decentralisaties Sociaal Domein

Ook de reserve Sociaal Domein kent een aantal bijstellingen vanuit de bestuursrapportage:

- De compensatie voor niet beoogde kosten jeugdzorg (€130.000) worden onttrokken aan de reserve.
- In de raadsinformatiebrief over de meicirculaire 2026 bent u geïnformeerd over het verlengen van de specifieke uitkering (SPUK) Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf voor 2026. Voor deze regeling is in 2026 € 60 miljoen beschikbaar gesteld op de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Deze € 60 miljoen wordt gedekt door een uitname uit het gemeentefonds en resulteert voor Montferland in 2026 in een nadeel van € 130.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag te onttrekken aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein.
- In de Programmabegroting was voor 2026 een onttrekking aan de reserve opgenomen voor de uitvoering van de motie Kansen voor Kinderen: Cultuurverbinder Stichting Welcom. Er wordt een andere invulling gegeven via het project 'Niet rijk, wel kansrijk' vanuit een samenwerking met het Jeugdeducatiefonds. Voor dit project is slechts € 10.000 benodigd. De onttrekking wordt daarom naar beneden bijgesteld met € 12.500.
- Voorgesteld wordt om de in deze bestuursrapportage opgenomen extra lasten voor Wmo nieuw (€1.101.720) te dekken vanuit de bestemmingsreserve Sociaal Domein.
- Als laatste is bij de overgang naar het nieuwe administratiepakket een fout ontstaan. Zowel de toevoegingen als de onttrekkingen aan de reserves waren € 691.000 te hoog. Dit is gecorrigeerd.

5) Onderhoud riolering en rioolrenovaties

Aan de reserve Onderhoud riolering en rioolrenovaties was een onttrekking begroot van € 491.000. Door de herijking van de rioolheffing is deze onttrekking niet langer benodigd.

6) Kunstgrasvelden

Voor 2026 was een onttrekking van € 400.000 aan de reserve Kunstgrasvelden begroot. De uitgaven gaan niet in 2026 plaatsvinden, waardoor de onttrekking aan de reserve dit jaar vervalt.

7) Reserve Oekraïne

De geschatte inhuurkosten van €110.000 voor de projectleider opvang Asielzoekers van 1 januari 2026 tot 1 juni 2026 worden onttrokken aan de reserve Oekraïne.

4. Bijlagen

Voortgang ombuigingen 2026

Verantwoording ombuigingen Sociaal Domein

In het kader van de ombuigingen zijn er op dit moment 11 activiteiten uitgewerkt met een totale waarde van € 1.065.174, waarvan € 1.025.974 structureel.

De realisatie in het eerste halfjaar wordt voor een belangrijk deel bepaald door de twee kwartaaldelen van het jaarresultaat die zijn toe te rekenen aan de inzet in 2025. Bijvoorbeeld die van de schoolmaatschappelijk werker, er zijn in 2025 65 jeugdigen gezien waarvan er 17 niet in zorg zijn gekomen. De helft van het jaarresultaat van deze activiteit is opgenomen. Dit geldt ook voor de jeugd en opvoedondersteuning, Villa Pinedo en de aanpak 's Heerenberg Oost en Lengel. Verder is het jaarresultaat van Yunio (incidenteel) en het jaarresultaat BUIG in totaliteit opgenomen in de post "gerealiseerd". Ten opzichte van het vorige kwartaal is gestart met BEER. Inmiddels zijn er zes interventies uitgevoerd. Dit resultaat is opgenomen. De totale realisatie over het eerste halfjaar bedraagt daarmee € 332.664, wat neerkomt op 31,2% van het totaal om te buigen bedrag. De interventie Krachtig Ouder Worden is 1 mei gestart. In de eerste weken hebben al 18 inwoners deelgenomen aan de intake. In het volgende kwartaal kan hier ook een financieel resultaat aan gekoppeld worden.

In onderstaande tabel wordt de totale waarde van de activiteit(en) per domein weergegeven.

2026	Domein	Waarde
1.	Jeugd	€ 383.874
2.	Wmo	€ 502.100
3.	Werk & Inkomen	€ 80.000
4.	Maatschappelijke Ontwikkeling	€ 99.200
Totaal		€ 1.065.174

	Activiteit	Waarde	Gerealiseerd	Realisatiegraad	Toelichting
1.	Yunio	€ 39.200	€ 39.200	100%	Eind 2025 is een publiciteitscampagne georganiseerd welke druk bezocht is (rond de 600 bezoekers). Ingeschat is dat dit drie maatwerkvoorzieningen heeft voorkomen waarmee €39.200 wordt bespaard. Omdat de interventie afgerond is en niet nogmaals wordt georganiseerd, is dit een incidentele ombuiging waarvan

					de besparing in één keer wordt genomen in het jaar 2026.
2.	Schoolmaatschappelijk werker	€ 108.868	€ 54.434	50%	De waarde van de ombuiging is berekend aan de hand van het aantal jeugdigen dat is gezien en het aantal dat uiteindelijk niet wordt verwezen naar een maatwerkvoorziening. Omdat pas na verloop van tijd kan worden gezien of een jeugdige wel of geen maatwerkvoorziening ontvangt, wordt gevaren op de contacten van het voorgaande jaar. Voor het jaar 2026 wordt dus uitgegaan van de inzet in 2025.
3.	Jeugd en opvoedondersteuner	€ 100.460	€ 50.230	50%	De waarde van de ombuiging is berekend aan de hand van het aantal jeugdigen dat is gezien en het aantal dat uiteindelijk niet wordt verwezen naar een maatwerkvoorziening. Omdat pas na verloop van tijd kan worden gezien of een jeugdige wel of geen maatwerkvoorziening ontvangt, wordt gevaren op de contacten van het voorgaande jaar. Voor het jaar 2026 wordt dus uitgegaan van de inzet in 2025.
4.	BEER	€ 40.000	€ 4.800	12%	De interventie BEER (Blended E-health for children at Early Risk) is sinds haar start in het tweede

					kwartaal, zes keer ingezet. Bepaald is dat in 10% van de gevallen de interventie een maatwerkvoorziening voorkomt. De gerealiseerde €4.800 is berekend op basis van 0,6 voorkomen maatwerkvoorzieningen.
5.	Villa Pinedo	€ 60.000	€ 30.000	50%	Villa Pinedo wordt ingezet ter ondersteuning van kinderen en ouders in (complexe) scheidingssituaties. Bepaald is dat Villa Pinedo met haar inzet per jaar, twee maatwerkvoorzieningen voorkomt.
6.	"En ik dan"	€ 34.546		Geen bijeenkomsten	Er zijn op dit moment nog geen bijeenkomsten georganiseerd.
7.	Doorbraakmethode	€ 100.000		Voorbereiding gestart	De voorbereidingen hiervoor zijn opgestart. De Doorbraakmethode is nog niet geïmplementeerd.
8.	Krachtig Ouder Worden	€ 200.000		1 mei gestart	De ombuiging is 1 mei gestart en tot op heden zijn er 18 inwoners verwezen. De eerste opbrengsten kunnen volgend kwartaal worden gepresenteerd.
9.	Dagbesteding naar beschut werk	€ 15.000		Gestart, nog geen resultaat	Er is een overleg geweest tussen consultants W&I en consultants WMO om deze ombuiging te realiseren. Tot op heden zijn er geen inwoners waarbij deze overstap passend is. De ombuiging gaat uit

					van 3 inwoners per jaar.
10	Aanpak 's Heerenberg Oost en Lengel	€ 69.600	€ 34.800	50%	In samenwerking met Plavei en Welcom wordt de samenredzaamheid vergroot en zelfredzaamheid verstevigd in 's Heerenberg-Oost en Lengel. Er zijn 12 bewoners verwezen naar een voorliggende voorziening en 14 bewoners naar Welcom. Deze 26 inwoners vormen de basis van de ombuiging. De verzilvering komt voort uit deze eerdere inzet.
11	Indicatieloze dagbesteding	€ 217.500		Vorbereiding gestart, uiterlijk 1 juli 2027 geïmplementeerd	De voorbereidingen hiervoor zijn gestart.
12	Resultaat BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten)	€ 80.000	€ 80.000	100%	In het kader van realistisch begroten is het BUIG-saldo structureel verhoogd, maar daarbij is €80.000 te veel opgehoogd. Middels deze ombuiging wordt het bedrag teruggenomen, waarmee begrotingstechnisch een correctie ontstaat die zonder impact op de uitvoering kan worden gerealiseerd.
	Totaal incidenteel	€ 39.200	€ 39.200	100%	
	Totaal structureel	€ 1.025.974	€ 254.264	25%	
	Totaal	€ 1.065.174	€ 293.464	27,6%	

Verantwoording ombuigingen Leges

In de Programmabegrotingen 2026 zijn ombuigingen doorgevoerd, waarmee de inkomsten uit leges meer in lijn worden gebracht met de kosten. Hieronder is de status van de ombuigingen voor het jaar 2026 weergegeven.

Ombuiging	Toelichting	2026	Realisatie graad	Toelichting
Leges onderdeel milieu	Invoering van milieu leges per 2026. De aanvragen worden afgedaan door de omgevingsdienst Achterhoek (ODA).	€30.000	0%	Tot nu toe zijn er geen leges plichtige aanvragen afgehandeld, waardoor nog geen leges zijn ontvangen. In de Eindejaarsrapportage 2026 wordt bezien of een bijstelling nodig is.
Leges Alcoholwet vergunning	De leges worden verhoogd om meer kostendekkend te zijn.	€3.000	74%	Verwerkt in de legesverordening. Wordt gerealiseerd.
Leges Alcoholwet ontheffing	De leges worden verhoogd om meer kostendekkend te zijn. De ontheffing is meestal in combinatie met een evenementenvergunning.	€4.000	74%	Verwerkt in de legesverordening. Wordt gerealiseerd.
Leges opvragen bouwdoossiers	De leges worden verhoogd om meer kostendekkend te zijn.	€4.500	57%	Verwerkt in de legesverordening. Wordt gerealiseerd.
Leges nutsbedrijven verhogen	Leges nutsbedrijven voor het verlenen van een vergunningen voor het voor het leggen van kabels en leidingen in de openbare ruimte.	€50.000	80%	Deze ombuiging wordt gerealiseerd. Conform bestendige gedragslijn worden deze baten gestort in de reserve degeneratiekosten.
Verhoging opbrengsten particuliere ontwikkelen (leges)	Meer inzet op plankostenscan om werkelijke ambtelijke kosten te verhalen en verhoging maximale leges BOPA en omgevingsplan.	€65.000	21%	Verwerkt in de legesverordening. Of we de ombuiging realiseren is afhankelijk van het aantal aanvragen. Dat fluctueert jaarlijks, zonder dat we daar invloed op hebben. In de Eindejaarsrapportage 2026 wordt bezien of een bijstelling nodig is.